

EKONOMSKA GEOGRAFIJA

1. Koga smatramo **ocem geografije** i **zašto**? – Eratosten – 1. Izmjerio opseg Zemlje; 1. se zvao geografom; djelo geografija
2. Što je **geografija**?
 - znanost koja objašnjava uzroke pojedinih procesa i njihovu međusobnu povezanost, te odnos ljudi i prirode
 - *predmet proučavanja geografije su sadržaji, procesi, veze, odnosi i modeli koji nastaju prožimanjem prirodnih i društvenih elemenata i faktora*
3. Zašto je geografija **mosna** znanost? – povezuje humanističke, prirodne i društvene znanosti
4. Što je **ekonomska geografija**?
 - geografska disciplina o prostornim strukturama, međusobnim odnosima i procesima u gospodarskim djelatnostima
 - ne proučava ekonomiju ni ekonomsku djelatnost; dio je društvene (socijalne) geografije; počinje se razvijati krajem 19. st
5. Što su regije i kako se dijele **prema razvijenosti**?
 - dijelovi Zemljine površine sličnih prirodno-geografskih, društveno-gospodarskih i povijesnih obilježja
 - podjela: prosperitetne, regije u stagnaciji i problemske regije (bilježe pad zaposlenosti, dohotka, br. st. i imaju eko. problema)

OSNOVNA OBILJEŽJA GOSPODARSTVA

6. Nabroj **prirodne** i **društvene** izvore?
 - **prirodni** izvori – elementi prirodne sredine – obnovljivi i neobnovljivi
 - **društveni** izvori – stanovništvo (radna snaga i poduzetnici) i kapital
7. Što je **poduzetništvo**?
 - ljudska aktivnost koja se sastoji od kombiniranja resursa u svrhu proizvodnje korisnih dobara i usluga za druge
8. Što je **kapital**? – dobra koja se koriste za proizvodnju drugih dobara i usluga
9. Koja su osnovna **gospodarska pitanja**? – što, kako i za koga proizvoditi
10. Nabroj **tipove gospodarstava**. (4) – običajno, plansko, tržišno i mješovito
11. Tko odlučuje što, kako i za koga će se proizvoditi u **običajnom** gospodarstvu? – tradicija i običaji
12. Tko odlučuje što, kako i za koga će se proizvoditi u **planskom** gospodarstvu? – država
13. Tko odlučuje što, kako i za koga će se proizvoditi u **tržišnom** gospodarstvu? – tržište (ponuda i potražnja)
14. Što je **gospodarska tranzicija**? – proces prelaska iz planskog u tržišni tip gospodarstva
15. Kako dijelimo **gospodarske ciljeve**? (2) – na mikroekonomske i makroekonomske

EKONOMSKI SEKTORI

16. **Ekonomske sastav stanovništva** dijelimo na: (2) – prema aktivnosti i prema djelatnosti
17. Tko čini **gospodarski aktivno**, a tko **gospodarski neaktivno** stanovništvo?
 - **aktivno**: svi zaposleni, trenutačno nezaposleni i oni koji traže posao po prvi put, svi koji obavljaju neki posao ali nisu u radnom odnosu (slobodni umjetnici, poljoprivreda, ribarstvo...)
 - **neaktivno**: osobe koje imaju vlastita primanja ali ne obavljaju neku djelatnost (umirovljenici, stipendisti...), uzdržavane osobe, tj. gospodarski ovisne osobe (djeca, učenici, studenti...)
18. Koji su sektori djelatnosti? (5) – primarni, sekundarni, tercijarni (kvartarni i kvintalni)
19. Koje djelatnosti su djelatnosti **primarnog** sektora? – poljoprivreda, ribarstvo, šumarstvo i lov
20. Koje djelatnosti su djelatnosti **sekundarnog** sektora? – industrija, rudarstvo, energetika, građevinarstvo i proizvodno zanatstvo
21. Koje djelatnosti su djelatnosti **tercijarnog** sektora? – promet, trgovina, turizam, ugostiteljstvo, novčarstvo i uslužno zanatstvo
22. Koje su karakteristike **poljoprivrednog tipa** društva/država? – (I-II-III) - većina stanovništva radi u poljoprivredi (80%)
23. Koje su karakteristike **industrijskog tipa** društva/država? – (II-III-I ili II-I-III) - većina stanovništva radi u industriji, najmanje u polj.
24. Koje su karakteristike **uslužnog tipa** društva/država? – (III-II-I) - najviše ljudi radi u uslužnom sektoru, a najmanje u polj. (do 5%)
25. U kojem sektoru djelatnosti je zaposlena većina stanovništva **slabije razvijenih** zemalja? – primarnom
26. U kojem sektoru djelatnosti je zaposlena većina stanovništva **razvijenih** zemalja? – tercijarnom

EKONOMSKI PROSTORNI SUSTAVI I NJIHOVI ELEMENTI

27. Kako smo podijelili ekonomske prostorne sustave **po veličini**? (4) – lokalni, regionalni, nacionalni i globalni
28. Kako smo podijelili ekonomske prostorne sustave **prema funkciji**? (2) – proizvodni i uslužni
29. Opiši **agrarne** ekonomske prostorne sustave.

30. Koji su **faktori** koji utječu na agrarni sustav?
- **prirodni** – temperatura zraka, padaline, vjetar, nadmorska visina, nagib padina, vrsta tla i ekspozicija (prisojne i osojne padine)
 - **društveni** – socijalni, ekonomski i psihološki faktori
31. Koji su **društveni faktori** koji utječu na agrarne prostorne sustave? – socijalni, ekonomski i psihološki faktori
32. Kakva je to **intenzivna poljoprivreda**? Navedi primjer.
- radom intenzivna – velika količina rada, mala ulaganja kapitala, mali prinosi po poljoprivredniku (npr. Indija)
 - kapitalom intenzivna – mala količina rada, velika ulaganja kapitala, veliki prinosi po poljoprivredniku (npr. Nizozemska, SAD...)
33. Što su industrijski **centri**, industrijski **čvorovi** i industrijski **kompleksi**?
- industrijski **CENTRI** – ukupna industrija jednog grada koja može, ali i ne mora biti međusobno povezana
 - industrijski **ČVOROVI** – industrija jednog ili više gradova čija je industrija međusobno povezana
 - industrijski **KOMPLEKSI** – geografski prostor u kojem su industrije međusobno povezane i uvjetovane
34. Što su **industrijske regije**, a što **industrijski parkovi**?
- industrijske **regije** – dijelovi prostora u kojima je industrija glavni faktor preobrazbe prostora, a industrija je locirana u više središta (npr. sjevernohrvatska ind. regija)
 - industrijski **parkovi** – na slobodnim površinama na rubovima gradova, s kvalitetnim komunikacijama
35. Što je **promet** i koje su **vrste prometa**?
- djelatnost koja obuhvaća prijevoz ljudi i roba te prijenos energije i informacija s jednog mjesta na drugo – cestovni, zračni, željeznički, riječni, pomorski, cjevovodni i telekomunikacijski

SOCIJALNO-EKONOMSKI PROCESI

36. Što je **industrijalizacija** i na što je utjecala? - proces razvoja industrije u nekom području
- utječe na deagrarizaciju i deruralizaciju okolnog seoskog područja; porast dnevnih migracija
 - uzrokuje urbanizaciju
37. Što je **urbanizacija**? – proces rasta i razvoja gradova te širenje gradskog načina života
38. Što je **deagrarizacija**, a što **deruralizacija** i koje su njihove **posljedice**?
- **DEAGRARIZACIJA** – proces napuštanja poljoprivrede kao glavnog izvora prihoda
 - **DERURALIZACIJA** – proces napuštanja sela (i preseljenje u grad)
39. Što je **tercijarizacija društva**? – proces u kojem sve manje ljudi radi u industriji, a sve više u uslužnim djelatnostima
40. Što je **deindustrijalizacija**? – proces napuštanja industrije

STUPANJ SOCIJALNO-EKONOMSKOG RAZVOJA

41. Koja su dva najčešće korištena **ekonomska mjerila razvijenosti**? – BDP i ND
42. Što je **bruto domaći proizvod** (BDP), a što BDP / per capita? - ukupna vrijednost dobara i usluga proizvedenih u jednoj godini (iskazuje se u američkim dolarima - USD)
43. Što je **nacionalni dohodak** (ND), a što je ND / per capita? - kad se od BDP-a oduzme vrijednost sredstava uložениh u proizvodnju i amortizacija (zamjena starih sredstava novima)
- nacionalni dohodak je novostvorena vrijednost u određenom razdoblju
44. Kako dijelimo države **s obzirom na nacionalni dohodak**? (3) – države s visokim, srednjim i niskim dohotkom
45. Nabroj neka **socijalna mjerila razvijenosti**.
- potrošnja energije, gustoći prometne mreže, broju automobila po stanovniku, broju stanovnika na jednog liječnika, broju učenika na jednog učitelja, broju televizora, mobitela, internetskih priključaka, kakvoći okoliša, ljudskim pravima, prehrani, zdravlju i tržištu novina
46. Po kojim pokazateljima se mjeri **indeks društvenog razvoja (HDI)**? (3)
- BDP/per capita po paritetu kupovne moći
 - očekivanom trajanju života
 - stopi pismenosti i obrazovnoj strukturi stanovništva
47. Kako dijelimo države **s obzirom na HDI**? (4) Koja zemlja ima najveći HDI?
- države s vrlo visokim, visokim, sa srednjim i niskim društvenim razvojem
 - Norveška